

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА
одржаног дана 11.06.2020. године**

Председник већа: Дана 11. јуна 2020. године с почетком у 14 часова и 36 минута у смислу члана 377 у вези са чланом 378 став 2 ЗКП, председник већа констатује да веће заседа у непромењеном и целовитом саставу и да га чине судије [REDACTED] и [REDACTED] чланови већа и судија [REDACTED] председник већа, уз учешће записничара [REDACTED]

Има ли примедби на састав већа?

Констатује се да нема примедби на састав већа.

Председник већа отвара заседање у предмету Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине К-По2 11/18 у предмету против оптуженог Хусеина Мујановића, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, КТО број 10/18 од 24. децембра 2018. године.

Обзиром да имам маску на лицу, питам вас да ли ме разумете све што говорим?
Добро.

КОНСТАТУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- заменик тужиоца за ратне злочине – [REDACTED]
- оптужени Хусеин Мујановић, доведен преко Управе Окружног затвора у Београду,
- браниоци оптуженог Душан Игњатовић, колега Крговић Драган.

Констатује се да су испуњени сви процесно-правни услови за одржавање главног претреса.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес **ОДРЖИ**.

Главни претрес је јаван.

Врши се аудио снимање главног претреса, а препис тонског снимка биће саставни део записника о главном претресу.

У смислу члана 388 ЗКП дужан сам да вас известим да је дана 21. фебруара 2020. године одржано последње рочиште за главни претрес и да је на том рочишту делимично усвојен предлог одбране и извршено упознавање са садржином документације достављене од стране одбране. Донето је решење да се отвори доказни поступак, прочитан документ достављен од стране одбране, доказни поступак након тога окончан, а одбијен предлог браниоца окривљеног за одређивање јемства.

Главни претрес који су заказани за 16. март и 06. април те 11. мај ове године отказани су услед ванредног стања, а на предлог одбране окривљеног.

ЗАВРШНЕ РЕЧИ СТРАНАКА

Први је на реду у складу са Закоником о кривичном поступку заменик тужиоца за ратне злочине [REDACTED]

Заменик тужиоца за ратне злочине у завршној речи изјави:

Заменик тужиоца за ратне злочине: Судија, ако дозволите да скинем маску?

Председник већа: Изволите. Обраћате се у микрофон, а не према другим лицима, тако да није ....

Заменик тужиоца за ратне злочине: Ја у свему остајем при оптужници КТО-10/18 од 24.12.2018. године јер сматрам да је изведеним доказима неспорно утврђено да је оптужени Хусеин Мујановић учинио кривично дело које му се ставља на терет.

Постојање оружаног сукоба у периоду за који се терети оптужени Мујановић, а то је период од 08.07.'92. до 15.10.'92. је чини ми се неспорно јер је оружани сукоб на територији Босне и Херцеговине трајао од 01.03.'92. до 14.12.'95. Оптуженом Хусеину Мујановићу се ставља на терет да је био управник војничког логора у Храсници. То доказујемо самим документима које је сам Мујановић потписао, доказујемо документима које су други сачињавали и доказујемо изјавама сведока.

Оптужени Хусеин Мујановић је лично као управник затвора потписао захтев за повраћај акумулатора Пов.број 072292 од 30.07.'92. године. Потписао је и службену забиљешку Пов.број 0058/92 од 09.10.'92. године у којој се он изјашњава о случају бекства [REDACTED]. [REDACTED] је потписао службену забиљешку број 87/92 од 04.10.'92.године, а у тој белешци именовани изјашњава исто у вези са бекством [REDACTED] и помиње да је имао контакт са управником просторија за задржавање. Ово што ћу сада прочитати има везе не са тим ко је био управник, него какви су услови били у том затвору да не бих после понављао. Он у том допису указује на битне повреде Законика о кривичном поступку, обзиром на услове где су лица задржана и предлаже да се лица пребаце у Зеницу, што није прихваћено. То помиње и [REDACTED] у службеној забиљешки број 4113/92 од 09.10.'92. године у којој он помиње управника затвора Хусеина и оно што је чини ми се кључно наредбу о разрешењу управника затвора Хусеина Мујановића од 15.10.1992. године потписао је командант оружаних снага Илиће – [REDACTED].

Сведоци који су испитивани и који су били на главном претресу сведоцима је у току истраге предочен фотоалбум МУП Републике Србије ДПУ УКП Службе за

откривање ратних злочина број 03/2/8/1/1 број 230-7586/12 од 14.03.2016. године у коме су међу 20 фотографија налазиле и фотографија окривљеног Хусеина Мујановића и то под редним бројем 10. Сведок-оштећена [REDACTED] је изјавила да је у гаражама када су затвореници премештени из школе „Алекса Шантић“ их је дочекао човек који се представио као управник Хусо, да им је у школи речено да ће у гаражама имати боље услове и управника коме ће моћи да се пожале. [REDACTED] је на фотографији под редним бројем 10 у фотоалбуму препознала окривљеног као управника Хусу. Такође је приликом испитивања на главном претресу изјавила да препознаје оптуженог Хусеина Мујановића и да је он управник Хусо.

Сведок-оштећени [REDACTED] је навео да је Хусо био главни у гаражама, да је лице које се налази на фотографији под редним бројем 10 у наведеном фотоалбуму управник Хусо, те је приликом испитивања на главном претресу изјавио да препознаје оптуженог Хусеина Мујановића и да је он управник Хусо.

Оптуженог Хусеина Мујановића су препознали и означили као управника логора гараже и сведоци [REDACTED] и [REDACTED]. Рећи ћу само да [REDACTED] познавао Мујановића од раније пре рата и да га је препознао као човека кога је упознао. Сећате се говорио је ко је купио кућу од кога и тако је том приликом упознао Мујановића.

Нико од испитаних сведока није поменуо да је неко други био управник у логору у том војничком притвору гараже пре оптуженог Хусеина Мујановића. Сви наводе да га је заменио [REDACTED], али нико не помиње да је имао претходника.

Сведок [REDACTED] наводи да их је управо Хусеин Мујановић дочекао у гаражама када је пребачена из школе „Алекса Шантић“. Овде бих додао и оно што је одбрана предложила, то је изведено, то је записник о примопредаји ствари, инвентара од 22. октобра '92. године где у доњем левом углу онај ко предаје ствари је Мујановић Хусеин, а онај који прима ствари управник сада новог, нови управник војничког притвора [REDACTED]

Окривљеном Мујановић Хусеину се ставља на терет под тачком 1 противправно затварање. У гаражама је противправно било затворено око 30 лица. Тачан број није могуће утврдити. Лица српске националности била су ухапшена искључиво због националне припадности. Нико од испитаних сведока није учествовао у ратним дејствима. Наведено доказујемо исказима испитаних сведока, сведоци-оштећени [REDACTED], били су затворени у гаражама и они у својим исказима помињу имена преосталих лица која су са њима била затворена, при чему су [REDACTED]

[REDACTED] лишени живота пребијањем у периоду док је у гаражама управник био управнио окривљени Хусеин Мујановић. О чему су такође у својим исказима говорили испитани сведоци сведок [REDACTED], сада покојни, да је између 25. и 27. априла док је одмарао у својој кући [REDACTED] на његова врата дошло између 25 и 30 лица у маскирним униформама, да су одмах ставили лисице и извели га испред куће, да су три лица остала поред њега, да су остали ушли у кућу и да је једно од тих лица изашло из куће и узвикивало да чују комшије „ето видите како је набавио бомбе да вас побије“. Друго лице је изнело војну опрему коју је дужио његов син као резервиста ЈНА и такође показивали као доказ да су [REDACTED] четници, да су изнели један бајонет који он стварно има, који је преправио за клање стоке. Окружно војно тужилаштво у Сарајеву је против [REDACTED] подигло оптужни предлог КТ број 593/94 09. фебруара '94. године због кривичног дела недозвољеног држања оружја и експлозивних материјала из члана 213 став 1 КЗ Р БиХ. Истог дана Окружни војни суд у Сарајеву донео је решење о одређивању притвора К.број 64/94 – Кв.број 79/94 према [REDACTED] док је решењем Окружног војног суда у Сарајеву К.број 64/94 од 02.06.'94. године обустављен

поступак против именованог из чега произилази да је у гаражама био противзаконито затворен без одлуке надлежног органа, што је окривљени Хусеин Мујановић као управник затвора свакако морао да зна.

█ навео је да је било десетак гаража, да је у свакој гаражи било по десетак Срба. Сведок █ наводи да је ухапшен 18.08.'92. да су код њега долазили у више наврата █ специјалци. Сетите се ко је потписао оно решење којим више Мујановић није управник војничког логора, војничког затвора. Да су ишли по становима да прегледају ко шта има, има ли ко пушку, те да су код њега наводно нашли и метке и бомбе које су заправо они донели са собом. Да су се тиме служили и да се то знало, јер он код себе није имао оружје.

Сведок █ наводи да је ухапшен тако што су приликом претреса његове куће наводно пронашли бомбу, да је то било на почетку рата и да не зна тачно датум, али да он уопште није имао бомбу.

Сведок █ наводи да је ухапшен 08.07.'92. да су га на улици пресрела два њихова полицајца и рекли да мора поћи са њима у станицу да га хапсе, да ће ићи на размену, али да мора ноћити у затвору, те је у гаражама провео око два месеца.

Сведок █ да ју је у неко доба на врата звонила полиција, да су јој дали неке папире да потпише и одвели је, након чега је била затворена у периоду од око две године. Да је у гаражама било затворено 40 до 50 људи.

Сведок █ наводи да је у гаражама било затворено око 30 људи. Нико од испитаних сведока и осталих затвореника није изведен пред суд, нити је надлежни орган донео одлуку по којој би били лишени слободе и затворени у гаражама, те је окривљеном Хусеину Мујановићу као управнику затвора свакако морало бити познато да су затворена лица цивили, да не постоји одлука надлежног органа по којој су лишени слободе и да их у гаражама држи противзаконито.

По тачки 2. окривљеном Хусеину Мујановићу се ставља нечовечно поступање да је према затвореним српским цивилима окривљени као управник нечовечно поступао, наносио им тешке душевне патње јер им није обезбедио минимум услова за живот. Држао их је у гаражама које су преграђене, тако да су од једне гараже прављене две ћелије без прозора, без лежајева и другог инвентара. Затворени цивили су спавали на бетону без покривача, нису имали тоалет, нити славину са текућом водом. Нужду су морали да врше у једну канту, док су за један или два obroка дневно добијали минималне количине хране и то 12 или 13 кашика течности и парче хлеба, због чега су сво време били гладни, није им пружио основну здравствену заштиту, при чему су готово сваке ноћи затвореници морали да слушају јауке и запомагања других затвореника који су били премлаћивани у атомском склоништу које се налазило у непосредној близини гаража.

Сви испитани сведоци, оштeћени сагласно описују услове у гаражама. Сведок █, не знам да ви знате, само ћу рећи, то је исказ који је сведок █ дао 13.10.'94. значи много година пре него што је Хусеин Мујановић ухапшен, је изјавио да се нужда вршила у самој просторији у лименој канти која се није одмах износила, да су за оброк имали парче хлеба и мало некаквог чаја. Један оброк дневно и то три месеца, а да је после исхрана поправљена тако што су добијали по два таква obroка. █ је навео и да је претучен и са сломљеном ногом без лекарске помоћи најмање три месеца, да га због поломљене ноге и тешког стања нису изводили да га туку али да је доживљавао тешке психичке трауме слушајући запомагање и јауке Срба које су непрестано водили и тукли.

Сведок █ је изјавио да су храну у почетку добијали једном дневно, а касније су почели да добијају и после подне. Давали су им неку чорбу, укупно 26

кашика за две особе, па су бројали кашике и по једно парче хлеба, да су спавали само на бетону, нужду вршили у конзерву коју би неко од затвореника који је био задужен износио, а конзерва је стајала у гаражи, да се нису купали, да није било воде у гаражи, да је увек имао око 70-80 килограма а да је у гаражама за месец дана изгубио око 25 килограма.

Сведок [REDACTED] је изјавио да су спавали на бетону, да нису имали покриваче, да су добијали једну посуду са неком сланом водом за двоје, да нису имали тоалет, већ само обичну канту која је стајала у хелији, да није било воде, да је ушао са 115 килограма, а изашао са 30-40.

Сведок [REDACTED] је изјавио да у гаражама ништа нису имали, само бетон. Ни ћебад, ни ништа, тако каже. Да се за два месеца није умио, да се није пресвукао, да се на бетону не може спавати, да су имали један оброк дневно, парче хлеба и мало неке сплачине као чорбе, те наводи да би себи одузео живот да је имао чиме. Да су нужду вршили у канту коју је ујутру избацивао оштећени [REDACTED] да су имали једну флашу воде, али нису ни пили због глади.

Сведок [REDACTED] наводи да су услови били никакви, да је имала једну канту у коју је вршила нужду, да је ту било све и храна и спавање и нужда, да је у тој једној просторији било седам-осам жена, а ако једна легне на једну страну, тако све морају као сардине да се са једне окрећу, све морају једна за другом јер није било простора, да су спавале на бетону, да су храну добијале два пута дневно по једну малу кришку хлеба и нека варива. Да је по двоје јело из чиније, да је имала око 70 килограма кад је ушла, а кад је изашла из гараже 45. Након што су пребијени затвореницима није пружена никаква медицинска помоћ, већ су само остављани у својим хелијама, те више њих је подлегло повредама.

Радње окривљеног описане у тачки 3. наређивао је НН припадницима притворске страже да се мушки затвореници ноћу изводе из својих хелија и одводе у атомско склониште, да се пребијају и муче, да им се наносе велике патње и повреде телесног интегритета, па је тако у ноћи између 02. и 03. августа '92. године наредио да се група затвореника изведе у атомско склониште и мучи услед чега су оштећени задобили телесне повреде, а од последица пребијања смрт је наступила код [REDACTED]

[REDACTED] док је једино [REDACTED] преживео иако су за њега стражари помисли да је подлегао повредама.

Сви испитани сведоци сагласно наводе да су затвореници извођени у атомско склониште, да су им наношене велике патње, повреде телесног интегритета и здравља. Сада покојни [REDACTED] је навео да су пошто су доведени у гараже око један сат ноћу чувари [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] на челу са управником затвора Санџаклијом извели тројицу из гараже где је био смештен, а после сат времена су их вратили и кроз врата убацили поред њега тако пребијене практично на издисају и да су пребијени [REDACTED] и још један, а да су потом ова лица која су била пребијена изнета из његове хелије мртва након 24 часа.

Сведок [REDACTED] наводи да су га једне ноћи извели, да је Хусо прозивао и да су га толико тукли да су га прогласили мртвим, да су после њега извели [REDACTED], а потом и [REDACTED], да је све прозвао Хусо и да су поменути двојица преминула услед батина, да су их вратили мртве.

Сведок [REDACTED] наводи да је са њим у хелији био [REDACTED] да је он убијен негде 02. августа, да је лежао са њима у хелији и једно вече су га извели, одвели га у склониште и вратили га мртвог, а да су га ујутру изнели из хелије, да су те ноћи четири човека убијена, да је из његове хелије убијен и [REDACTED] да је убијен и [REDACTED] и можда [REDACTED] или неки

није сигуран, али да је лично са [REDACTED] из хелије изнео покојног [REDACTED] а да су [REDACTED] изнела друга двојица, да су их само изнели испред хелије, након чега су по тела дошла два Србина, од којих је један био [REDACTED] те да су они били задужени да износе мртве Србе и сахрањују их код школе у Храсници.

Сведок [REDACTED] наводи да му је познато да су затвореници пребачени из школе у гараже у улицу Игманског партизанског батаљона, да су тамо убијени [REDACTED], он је рекао [REDACTED] али то је грешка, [REDACTED] да је он заједно са још неким Србима из радне јединице поменути тројицу лично сахранио на гробљу иза мале музичке школе коју су Муслимани звали гробље за четнике, да је приликом сахрањивања видео да је стомак [REDACTED] сав у крвним подливима, да је код [REDACTED] приметио да су му поломљени вратни пршљенови, да на лешевима убијених није било трагова пројектила, већ је видео да су били ударани и вероватно убијени од удараца неким тупим и тврдим предметима.

Из исказа испитаног сведока произилази да је управо окривљени Хусеин Мујановић прозивао лица која ће бити одвођена у атомско склониште и да је он издавао наредбе стражарима да оштећене туку и муче. Сведок-оштећени сада покојни [REDACTED] и сведок-оштећени [REDACTED] сагласно наводе да је управо окривљени Хусеин Мујановић у ноћи када је више лица подлегло повредама услед батињања наредио да се поједини затвореници одведу у атомско склониште.

Сведок [REDACTED] је на главном претресу 10.06.2019. године навела да је Хусо прозивао пре него што су затвореници извођени и тучени.

Оштећени [REDACTED] у свом исказу наводи да су једног дана на почетку боравка у гаражама по њега дошли [REDACTED] и извели у Хусину канцеларију, да га је тада Хусо тукао жељезном шипком, да га је малтретирао, иживљавао се, ударао га арматуром по глави и леђима и то док га није оборио. Да га је после шутирао, да га је оборио после нека три удараца, да је услед батина изгубио свест, да су га тако онесвешћеног и вратили у хелију.

Под ц) оштећени [REDACTED] наводи да су га почетком септембра у атомском склоништу тукли више њих, њих четири-пет, да кад је почела туча познао управника по гласу, а да је познао и [REDACTED] који је претходно дошао по њега и одвео га у склониште. Да су га тукли палицом, кундаком, чизмама, да су му наредили да стане уза зид и рашири ноге након чега је добијао ударац чизмом у гениталије. Да је следећи пут када су га изводили у атомско склониште користио чарапу као штитник у случају да га туку и тако шутирају.

Долаћу само шта је [REDACTED] изјавила у истрази. Каже, чује се јаук тамо када туку, то је страна 16 транскрипта из истраге од 10.06. не, није важно, један је био. „Чује се јаук тамо када туку, не можеш опстат од тог јаука колико туку, пребијају. Чујеш кад прозивају да изађу и онда се чује да се води тамо, чују се јауци, чује се, и онда чујеш да неко вуче, е, сад да ли је то најлон кеса, да ли је то шаторско крило и убаце га у хелију онаквога“. [REDACTED], кад каже [REDACTED] то је онај [REDACTED] „је причао да им је Хусо ломио кичму, да има црни појас, каже, а пар њих је умрло мом дјетету на руци, па кад га изнесу онда га покрију лимом и чека се ујутру да га однесу“.

Оптужени је приликом изношења одбране пред Тужилаштвом најпре навео да је, да у инкриминисаном периоду уопште није био у Храсници, да никад није био управник војничког логора, војничког притвора у Храсници. Приликом изношења одбране на главном претресу, оптужени је променио одбрану и навео да је у Храсницу

дошао крајем августа или почетком септембра, свесно избегавајући онај критични, ону критичну ноћ између 02. и 03. августа 1992. године. Оптужени је на главном претресу изјавио да је редовно био у контакту са командом и подносио свакодневне извештаје о стању у затвору, да се њему нико није жалио на услове, нити на повреде, да му није познато да ли су затвореници тучени, да му то нико није рекао, нити је лично он то приметио. Узимајући у обзир прикупљене и изведене доказе, нарочито исказе сведока који наводе да су премлаћивања била свакодневна, да су се чули страховити јауци, да је управо оптужени тај који је наредио да се затвореници изведу и одведу и туку у атомском склоништу, одбрана окривљеног је на овај начин оповргнута. Није тачна, није било храбрости да Мујановић Хусеин овде каже шта се догодило. И зато како то каже [REDACTED] је то рекао 13.10.1994. године, „тај Санцаклија кога сам помињао, био је за нас затворене Србе велики мучитељ“. И због тога ја предлажем да овај суд тог Санцаклију, тог Хусеина Мујановића, тог мучитеља, огласи кривим и казни казном за коју ми предлажемо, петнаест година затвора. Хвала.

Председник већа: Изволите, браниоци, редом како сте се договорили да не бих ја. Колега Крговић, ја мислим да је први на списку, али. Добро, значи бранилац Игњатовић.

Адвокат Душан Игњатовић: Судија, ја сам скинуо маску, нисам питао.

Председник већа: Нека сте. Што важи за тужиоца, важи и за Вас.

Адвокат Душан Игњатовић: Хвала Вам. Поштовани чланови већа, на крају овог поступка можемо само да констатујемо да Тужилаштво за ратне злочине није доказало тврдњу из оптужнице ван разумне сумње. Почећу тамо где је уважени колега [REDACTED] завршио. [REDACTED] је испао круцијални сведок Тужилаштва у овом поступку и позивамо се на његову изјаву од 13. октобра 1994. године, која није дата пред овим већем, коју одбрана није могла да испита и који њега није могао да буде испитан никада. Ове речи на крају, да је тај „Санцаклија био велики мучитељ“, у тој самој изјави не видимо шта је конкретно тај Санцаклија тачно урадио, нисмо могли да питамо. Али, Тужилаштво је више пута и одбрана тражила да се вратимо у ту 1994. годину и 1995. и 1996. да видимо шта су други сведоци Тужилаштва причали. Тужилаштво се томе опирало, Тужилаштво се томе противило, а тамо где смо могли у тим изјавама да нађемо да су сведоци Тужилаштва говорили много другачије о Хусеину Мујановићу него што су говорили 2018. и 2019. године, када је он био лишен слободе и овде доведен и препознаван у Тужилаштво за ратне злочине. И уједно да кажем сигурни смо да ови оштећени и ови људи који су били притворени да им није било најбоље у тим гаражама и сигуран сам да су желели да на неког упру прстом. Али рекли смо Вам то већ овде да је било ко из тог притвора доведен овде, показао би прстом на њега и рекли да је он управо био највећи мучитељ. А добро колега [REDACTED] зна да у изјавама које је имао, да су као највећи мучитељи тамо и они који су заиста пребијали, да то није био Хусеин Мујановић, него да су, пре свега, били [REDACTED] Али, када кажемо да нису доказане оптужбе, вратићемо се на све три тачке оптужнице и Мујановић није држао затворене у притвору без законског основа. Дакле, не само да није доказано, него смо пружили доказе да је неко други доносио одлуке о томе ко ће да буде затворен. Није нечовечно поступао према затвореним српским цивилима тако што им није обезбедио минимум услова за живот, јер Мујановић и Управа притвора нису били ти који су обезбеђивали услове и нису одређивали где ће да буде тај притвор и Мујановић нити је издавао наредбе, нити је сам

непосредно учествовао у nanoшењу повреда телесног интегритета затворених лица. Више пута је одбрана овде износила да имамо ситуацију у којој као да је та Храсница данашњи Београд 2020. у којој неко узме неке људе и одведе их у притвор. Ако се вратимо у то шта је била Храсница 1992. године, онда морамо да кажемо да је то било предграђе Сарајева које је у дуплом обручу, дакле одвојена од Сарајева Аеродромом „Бутмир“ који држи УНПРОФОР, а с друге стране са свих осталих страна окружена Војском Републике Српске где је фронт између један и један и по километар од центра, од центра Храснице. Дакле, у периоду релевантном за овај поступак 1992. године Храсница је у буквалном смислу на линији фронта. Она се налази као поприште артиљеријских и стрељачких дуела између две зараћене стране. Насеље је било без струје и воде, без хране. Људи су свакодневно гинули. Та ситуација је била катастрофална. На то све треба додати и деловање паравојних формација и криминалних елемената где је [REDACTED] и његова јединица [REDACTED] била притворена у том истом притвору, а то су Вам рекли сведоци Тужилаштва јер сведоке одбране нисмо ни могли да видимо овде, зато што је одсекао неке главе. Имамо доказе које нам је Тужилаштво доставило, службене белешке у коме се види да је извесни [REDACTED] или већ како се зове, претио, имао је и он неку паравојну јединицу и да је он [REDACTED] у ствари извео из тог притвора, да нико није смео да писне од војних органа и не верујем да ни тужилац [REDACTED] сматра да је доказано да је Хусеин Мујановић овде смењен зато што је [REDACTED] побегао из неког притвора.

Колико је била трагична ситуација у Храсници, говори споменик који данас стоји у центру Храснице у парку где је 1992. године 12. јула пала минобацачка граната једна од многих која је убила четворо деце од којих је најмлађе имало шест година и још четворо деце ранила. Иако суд није прихватио да се изведе први корпус, Монографија Првог корпуса Армије Босне и Херцеговине, сматрамо да није спорно да је Армија Босне и Херцеговине имала офанзивна дејства 1992. године у лето и то офанзивна дејства која су ишла управо преко Храснице. О борбама у и око Храснице, говорили су и сведоци Тужилаштва, па имате у исказу [REDACTED] и [REDACTED] [REDACTED] дакле да су свакодневно падале гранате и да су људи свакодневно гинули. У тој ситуацији нема нормалног, нема нормалног живота, а орган који руководи животом је војна команда која преузима у ратном стању као што би било где другде преузела у ратном стању, преузела сву власт, а претпочинила све цивилне органе власти себи.

Оно што је посебно важно истаћи, а Тужилаштво се тиме није бавило, ако говоримо о томе да је затворен неко без одлуке суда, пошто претпостављам да је то одлука надлежног органа коју тражимо, у том тренутку у Храсници нема ниједног суда. Суд на Илици остаје преко линије ватре са, на страни коју контролише Војска Републике Српске, а ови судови у Сарајеву су недоступни јер су и они одсечени. Дакле, није било у Храсници ни затвора који је могао да буде коришћен, па је тај како се зове, овај, притвор направљен тако како је направљен, он је мењао своју, своје место, али га сигурно није основао Хусеин Мујановић. И не ради се о никаквом логору, што је изненађење сада да је колега [REDACTED] говорио о логору, пошто у самој оптужници стоји да се ради о војничком притвору оружаних снага Армије Босне и Херцеговине "Илица" у Храсници. Хусеин Мујановић добио је прилику да у једном кратком временском интервалу буде управник тог војничког притвора. Зашто је ту прилику добио, па зато што је у Југославији радио у затвору у Приштини. Мујановић је у приштинском затвору имао беспрекорну радну биографију, што претпостављам да је познато и од стражара је прешао у администрацију, постао шеф рачуноводства и претпостављам да су органи гоњења ту документацију имали на располагању. Управо то Мујановићево радно искуство мотивисало је војну команду да га прво мобилише у

Армију Босне и Херцеговине, а затим да га постави на место управника војничког притвора у Храсници. Сад се поставља то питање када је Мујановић био, када је Мујановић био управник, у ком је то периоду. Оптужба тврди да је био управник од 08.07. до 15. октобра '92. године. Што се тиче 15. октобра '92. године за то је оптужба пружила доказ, то је наредба коју је потписао [REDACTED], командант Четврте бригаде Армије Босне и Херцеговине, разрешењем Мујановића са места управника затвора. Али за тврдњу да је од 08. јула био шеф тог односно управник тог притвора за то немамо доказе осим што имамо доказе, исказе сведока који о томе говоре после двадесет и нешто година. Немамо одлуку о постављењу, немамо ништа слично томе, имамо само један папир о некаквим акумулаторима из 30.07.1992. године и ниједан други папир, за који је сам окривљени овде рекао да га је вероватно потписао. **00.42.14... (неразумљиво)** и да је била грешка.

А шта нам кажу сведоци. Сведок [REDACTED] у свом каже да су у гаражи притвореници пребачени средином јула '92. године и да је од почетка тамо био управник Хусеин Мујановић. А с друге стране исти сведок каже да је Хусеин Мујановић био управник до новембра '92. године, што је очигледно нетачно и могуће је да је сведок за месец дана као што је погрешила, да је погрешила за месец или више дана и за моменат постављења. Сведок [REDACTED] је овде пред вама рекао да је он 1993. године био затворен у затвору у гаражама. Очигледна грешка јер затвора у гаражама '93. године није било, тада је притвор и пресељен, већ се налазио у солитеру у улици Алексе Бојовића Брке. С обзиром на протек времена од двадесет и осам година, није чудно да сведоци греше у датумима. Да ли се након окончаног доказног поступка може узети да је оптужба ван разумне сумње доказала своју тврдњу да је Мујановић именован на месту управника притвора 08.07'92. године, притом никако не можемо ни да схватимо који је то датум 08.07.1992. године и зашто је баш он узет као почетно стање. Ово поготово што је одбрана пружила доказе, оригиналне изводе из званичних евиденција Босне и Херцеговине да је Мујановић у Армију Босне и Херцеговине ступио 26. августа 1992. године, па је сагласно томе то и најранији датум када је могао бити постављен на званичну војну дужност на место управника војног притвора и ти документи су изведени као доказ у овом поступку. Окривљени је напослетку и признао да је био управник војног притвора у Храсници у периоду од краја августа па до 15. октобра '92. године. У том оснивању тог притвора није учествовао, притвор је основао војна команда, а органи општинског штаба или ратног представништва били су задужени да обезбеде сво снабдевање, услове и опрему за притвор. Притвор је иначе у Храсници мењао локацију. У кривичној пријави Службе за откривање ратних злочина стоји да је прво био на стадиону "Фамоса", па је одатле пребачен у школу "Алекса Шантић", па из школе у гараже, па је након гаража био у подруму овог солитера у улици Алексе Бојовића. Нема материјалних доказа о томе када су тачно притвореници пребачени и колико су дуго пребацивани из притвора у школи "Алекса Шантић" у притвору у гаражама. Нема одлуке о постављењу управника, нема одлуке о оснивању притвора, нема одлуке о премештању притвора. Ништа од тога овде нисмо видели. С обзиром на чињеницу да и оптужба тврди да је Мујановић управник притвора постао тек када је притвор пребачен у гараже и да пре гаража није био управник притвора онда се мора узети као једини могући закључак да је пре њега неко други био, неко друго лице или нека друга лица. Одбрана тврди да је у лето '92. године управник притвора или вршилац дужности управника притвора у гаражама био [REDACTED], а у време ратног стања председник ратног представништва општине Илица. Савезна Република Југославија пријавила је [REDACTED] Уједињеним нацијама као лице које је био управник у притвору и то је доказ који је изведен пред овим већем. Нажалост сада покојни [REDACTED], један од

притвореника у гаражама, његову изјаву нисмо могли да видимо, али и он је рекао, на жалост, можда ће бити предмет неког даљег поступка. [REDACTED] је место управника притвора напустио у неком тренутку пре 26. августа 1992. године када је на место управника дошао Мујановић. Немамо тачан податак када се то догодило, али се очигледно морало догодити пре 26. августа '92. године. Одбрана и даље је изненађена да оптужница упорно истрајава на првој тачци односно тужба истрајава на првој тачци, а то је противзаконито притварање, јер после великих напора и велике муке успели смо да доставимо оверену копију једну, а сигурно их је било много, решења о одређивању притвора [REDACTED], и тај доказ је изведен у овом поступку. Одлуку о притварању тада донео је командант бригаде или друго лице по његовом овлашћењу. То су ти [REDACTED] специјалци, [REDACTED], је ли, који његови специјалци хапсе и то није спорно. [REDACTED] је командант бригаде [REDACTED] је све и сја у том тренутку у Храсници.

Из исказа сведока произилази да их је приводела војна полиција, испитивали органи безбедности. О томе су изведени материјални докази. Налози Штаба оружаних снага Босне и Херцеговине да се из притвора изводе ради обављања даљих оперативних радњи, [REDACTED], било је још, нису изведени као доказ. Доставили смо и одређене доказе о томе ко је пуштао ова лица, по чијем су наређењу пуштани. Опет се радило о [REDACTED], ти докази нису изведени, али су посредно потврђени изјавом [REDACTED], који је рекао да му је [REDACTED] рекао: [REDACTED] извини, нисам знао да си унутра, пуштам те, пуштам те напоље. Што се тиче овог извођења на информативне разговоре, ислеђивање или већ како год да га назовемо, нема нигде сагласности управника притвора нити икога из притворске јединице. Дакле, полиција која стоји ту иза тих гаража, у небодеру, она каже: дај ми овог, дај ми овог, дај ми овог и они излазе и враћају их назад. Никакве везе са њиховим затварањем, одлукама о затварању нити држања без одлуке о затварању нема Хусеин Мујановић. Он није одлучивао, одлучивао је онај орган, један једини који је тада ту постојао и није било суда и не знам како би се уопште очекивало да једно лице у армији избегне да уради било шта слично овоме као управник притвора када добија наређење јединог органа власти у тој ситуацији.

Оптужба овде индиректно намеће и тезу о дискриминацији, дакле да су притвореници били српске националности, тридесет цивила српске националности, али се испоставило да је та тврдња нетачна. У притвору су били припадници локалне јединице [REDACTED] на челу са командантом [REDACTED], то је ја мислим неспорно. То је рекла и сведок [REDACTED]. Такође смо доставили неке доказе да су била нека друга лица, такође муслиманске националности, ти докази нису изведени али мислимо да није спорно да је до сада доказано да се није радило само о логору за Србе. Услови су били исти за све притворенике и немогуће да је било некаквих ВИП гаража у коме су били стављени једни, а нису стављани други, није било бољих и лошијих гаража. Хрвати и Бошњаци су држани по истом основу, дакле војна команда донесе, да се о томе радило. Ово што је колега [REDACTED] сада навео из исказа сведока пре говори о томе да осим што вам сведоци данас кажу да нису имали бомбе, да нису имали оружје, нису имали ово, нису имали оно и тако даље и тако даље, како је могао управник притвора коме се доносе са одређеним оптужбама, како би могао данас неко овде из Устаничке или из Централног затвора да каже: па чекај ово не изгледа да он има или нема и да га врати. То је немогуће. Тако да теза о дискриминаторним побудама и мотивима мора отпасти баш као што мора отпасти и теза да је Мујановић држао било кога затвореног у притвору без законског основа и без одлуке надлежног органа.

У односу на нечовечно поступање Мујановићу се на терет ставља да је према затвореним српским цивилима као управник поступао нечовечно и наносио им тешке душевне патње. О томе смо почели, почео сам о томе на почетку. Дакле, да се радило, могло би све да се стави, могло би све да буде тако да се радило о томе да имамо једну ситуацију у којој имамо једну мирно стање, Београд, одвели смо их у неке гараже, држимо их у гаражама, не дамо им ово, не дамо им оно, све је то у реду, али ми нисмо у Београду 2020. године, ми смо у Сарајеву 1992. године где дневно гине на десетине људи. Да ли би а ргои могло да се каже да је овакво поступање зато што неко није имао воде или није имао хране или често није било воде у Храсници и тако даље, да би било на месту, практично на првој линији фронта. Неке од тврдњи из оптужнице су директно супротне наводима сведока. Дакле, говори се о томе да није било основне здравствене заштите. Сведок [REDACTED] говори о болничару који их је посећивао и о таблетама које су добијали, она говори о посетама притвореницима као и о томе да су затворени добијали пакете на петнаест дана. Сведоци су овде говорили и о медицинској помоћи која је пружена [REDACTED], иако је рецимо [REDACTED] покушао да ту помоћ минимализује. Уколико поклонимо верзу [REDACTED] да је заиста имао отворени прелом ноге и био у гаражама и три месеца га нико није третирао, он је могао да преживи само уколико му је нека помоћ била пружена, па макар да је то била та помоћ да су долазили неки момци да га не знам прскају са неким прашком и тако даље и тако даље.

Понављамо да је услове, инвентар, храну и све остале потребе за притвор према наредби војне команде имало да обезбеди ратно председништво општине. Нејасно је како би управник могао сам или са својим стражарима да обезбеди лежаче, прозоре, канализацију, одлуку, када је место локације притвора одредио неко потпуно други. Иначе што се тиче воде, сведок [REDACTED] је овде у истрази рекао да је било довољно воде, истина, није је било у овај славинама, али је тешко да уколико имате и славину, а пресечен је водовод, да ће било шта одатле да излази, али је воде очигледно било овај довољно. Што се тиче хране, у Храсници у то време је било мало хране и за борце и за цивиле и за притворенике, и несумњамо да су ово што је речено, да су притвореници губили на телесној тежини, али претпостављам да нико овде у овој судници не сумња да су сви у Храсници у тој ситуацији губили на телесној тежини, исто као што имамо документ да је овде у притвору у коме су услови добри притворски услови, Хусеин Мујановић за неколико месеци изгубио је осамнаест килограма. То је званичан податак овде у притвору и нико не говори о томе да је то било због тога што га је неко малтретирао него једноставно притвор, стрес и све остало носи, однесе телесну тежину.

Ми смо предложили, одбрана је дошла до података да у тој ситуацији која је у Храсници нити је било довољно лекара, није било довољно лекова, да су долазили [REDACTED] и [REDACTED] лекари, то је одбијено да се изведе и нисмо могли да добијемо да се саслушају, а овај болничар о коме говори [REDACTED] је [REDACTED] који је био стално ангажован у притвору, на жалост ни њега нисмо могли да саслушамо у овом поступку. Дакле, веома је тешко ставити у таквој ситуацији управнику да некоме није пружио основну здравствену заштиту. Такође тврдња да су затвореници спавали на бетону без прекривача оповргавамо записником о примопредаји дужности извршеној између Мујановића и [REDACTED] у октобру '92. године из кога се види да се предају осамдесетдва ћебета, то је изведено као доказ, и доставили смо, и то је изведено као доказ, да је Мујановић тражио од полиције да се доставе ћебад, јакне, цигарете за притворенике и то је изведено као доказ.

Што се тиче ових најтежих оптужби, о томе да је издавао наредбе и учествовао у наношењу повреда телесног интегритета, морамо да кажемо да након хапшења

Мујановића и започињања овог поступка искази сведока оптужбе у делу који се односи на улогу окривљеног у батињању притвореника се у битном разликује од њихових ранијих изјава, које на жалост нисмо могли да изведемо. Ово је у најмању руку необично и због тога што су раније изјаве даване у периодима који су временски ближи догађајима из '92. године и због тога што сви сведоци оптужбе након хапшења Мујановића у том делу говоре битно другачије од онога што су говорили раније о његовој улози.

Под тачком 3а) оптужнице стоји да је Мујановић наређивао НН припадницима да се мушки затвореници ноћу изводе из ћелија и да се пребијају и муче, те да је у ноћи између 02. и 03. августа '92. године наредио да се група затвореника изведе у атомско склониште и туче. За ове тврдње тужилаштво нема никакве доказе, а радње које се Мујановићу стављају на терет нису чак ни описане. Када је и коме Мујановић наредио да се затвореници изводе и туку и како су те наредбе гласиле, морало би да стоји у оптужном акту да би се окривљени могао да се брани. Даље, нема доказа за тврдњу да је смрт [REDACTED]

[REDACTED] наступила у ноћи између 02. и 03. августа '92. године. Постоје напротив докази да смрт ових лица није наступила како то Тужилаштво за ратне злочине тврди у оптужници, а то су изводи из матичних књига умрлих. Тужилаштво материјалне доказе заобилази тако што каже да, цитирам: "Време наступања смрти није исто унето за сва лица што је разумљиво имајући у виду околности под којима су ова лица преминула". Како да се одбранимо од овог, како се уопште бранити од оваквог навода. Нема ни доказа да је смрт ових лица последица пребијања и не постоји ни медицински налази нити је икада урађена обдукција која би потврдила да се ово догодило, стога се смрт не би могла приписати, као последица не би могла приписати Хусеину Мујановићу чак и да је он у критичном периоду био управник притвора, а није. Такође колега [REDACTED] је сада напоменуо, ја ћу се на то осврнути, да је, дакле да су тела закопавана како је рекао на четничком гробљу, али то је било православно гробље које је ту било постављено за православце који су страдали у том тренутку у Храсници, и сви ови који су нађени били су обележени, дакле ниједан од ових лица није скриван или је био бачен у неку масовну гробницу, што пре говори о томе да се те смрти нису скривале ко год да је био управник тада у том притвору и уколико су они страдали у притвору.

Ми опет понављамо да се тврдње оптужбе базирају искључиво на тврдњама сведока који су значајно мењали своје исказе у последњих двадесет и седам година, на жалост, кажем, нисмо могли, али мислим да треба да их бар поменемо, да је [REDACTED] пред судијом Основног суда у Сокоцу, каже да управник Хусо није непосредно учествовао у мучењима, [REDACTED] дао је изјаву пред истражним судијом Основног суда у Илицу, рекао је да су он и остали притвореници били тучени, понижавани, вређани у основној школи "Алекса Шантић", да њега у гаражама нико није тукао, да не зна чак ни ко је био управник затвора у гаражама. Долазимо до једног од најважнијег сведока тужилаштва, [REDACTED]. [REDACTED], рекао сам то већ, 10.02.2016. године изјављује полицији у Србији да га Хусеин Мујановић лично није тукао. [REDACTED] каже судији Основног суда у Требињу 13. јуна '96. године да га је [REDACTED] тукао антеном док га је ислеђивао, да су га тукли [REDACTED] и још двојица, а другом приликом [REDACTED] и [REDACTED], каже да је једно време управник био Мујановић Хусо и да су притвореници пребијани када је Мујановић одлазио кући. А и чак да оставимо ове изјаве које не можемо да користимо овде, иако одбрана и даље сматра да је у складу са праксом наших судова требало да се упознамо са њима, чак и да оставимо њих по страни и да узмемо само изјаве дате у овом

поступку, видећемо како ове изјаве постају све теже по окривљеног како овај тече поступак.

██████████ у изјави пред Тужилаштвом за ратне злочине у истрази рекла је да је управник морао знати да су притвореници били премлаћивани јер је сваког јутра била шетња и да је он био присутан да би на главном претресу то одједном почело да буде да се и она чула како је управник прозивао притворенике који су вођени у атомско склониште и пребијани.

Сведок ██████████ на питање да ли је икада пре овог поступка икоме рекао да је Мујановић лично учествовао у пребијању притвореника пред овим већем изјављује да га цитирам „Нико то није ни питао али када сам ја пресабрао све те ствари и сећања дошао сам до тога“.

Сведок ██████████ вам каже да је управника у мраку препознао по гласу иако никада пре тога са њим није разговарао, нити га је чуо да прича. Упитан како никада пре овог поступка није причао да га је Мујановић тукао и присуствовао његовом пребијању ██████████ није имао никакав одговор, а уважени колега ██████████ данас каже да су се познавали од раније јер су некада се срели када се продавала нека кућа, одбрана је у том смислу доставила уверење о кретању у коме се види да је Мујановић у Сарајево доселио више од годину након тог наводног разговора са ██████████.

У истрази је ██████████ навела да је једном приликом када јој је стражар ██████████ наредио да устане и да оде у канцеларији она то одбила, да ју је ██████████ шутнуо ногом у леђа и одмах јој рекао „Немој никоме да кажеш ово, имаш овде дијете“. И друга притворена лица у неким другим поступцима су говорили о томе да се не сме када их је неко ударио да не смеју да кажу. Једини коме су они могли да се притуже је био управник и његова канцеларија, те стога није спорно да они нису пријављивали Хусеину Мујановићу, није имао ово што је рекао, а што му тужилац сада узима за зло.

Под 3б) оптужнице Мујановићу се на терет ставља да је неутврђеног дана средином јула месеца '92. године у својој канцеларији више пута шипком ударио ██████████ у пределу главе и леђа. Сведок ██████████ заиста у много изјава даје врло различите верзије овога што се догодило. Рекао сам већ да је у изјави СОПЗ-у од 10.02.2016. године изјавио да Мујановић није тукао, а да га је био један инспектор ██████████ који га је тукао приликом саслушавања и омогућавао другим стражарима да га мучи. Први пут у овом поступку ██████████ почиње да прича да га је тукао Мујановић. На главном претресу овде ██████████ на директно питање да ли познаје ██████████ изјављује да га не познаје. Ова изјава ██████████ је потпуно у супротности са налогом 1292 од 22.08.'92. године да се ██████████ од даљих оперативних радњи изузима из притвора, а на самом налогу стоји да је ██████████ из притвора 29.08.'92. године одведен у 16 часова, у притвор враћен у 17:30 часова. Налог је потписао ██████████ који је том приликом и испитивао ██████████. Копију овог налога одбрана доставила је суду и изведена је као доказ.

Под 3в) Мујановићу је на терет стављено да је неутврђеног дана почетком септембра '92. године заједно са ██████████ и још два НН припадника притворске страже мучио и телесно повређивао оштећеног ██████████ и поново ██████████ је давао многе изјаве разним другим органима, никада у тим изјавама није поменуо да га је тукао Хусеин Мујановић, увек га је тукао ██████████ и још нека два момка, а сам ██████████ је говорио да је у то време Хусо Мујановић био управник притвора, а ██████████ је ухапшен 19. августа '92. године. И тако имате ██████████, па после још двојицу, па онда имате ██████████ и још двојицу и онда одједанпут се појављује управник притвора кога у мрклом мраку ██████████ препознаје по гласу, с којим никада иначе није разговарао, нити је чуо о томе.

Кога су ови сведоци пријављивали за пребијање и за малтретирање у том притвору. Пре свих [REDACTED] и [REDACTED], а [REDACTED], [REDACTED], све док није ухапшен Мујановић. Ми из Босне знамо да је [REDACTED] и осуђен пред судом БиХ због силовања [REDACTED], али је то било у небодеру '93. године после одласка, односно из притвора Хусеина Мујановића. И сада, ајде да поставимо некакво хипотетичко питање, и [REDACTED] и [REDACTED] и многи други су остали да раде у притвору баш као и остала лица која се налазе на кривичној пријави СОРЗ-а, и [REDACTED], и [REDACTED], и [REDACTED], и [REDACTED]. Мујановић није остао. Мујановић је отишао, Мујановића више нисмо видели у том рату, ако је то био тај зликовац, претпостављам да је ово била изванредна ситуација, ако хоћете да будете зликовци, као што су ови који су у том тренутку ту варијанту искористили.

Што се тиче [REDACTED] и [REDACTED] одбрана је доста учинила да осветлимо њихову улогу у тој катастрофи која се догађала у Храсници '92. године и оно што је интересантно и то је оно што је питање за Тужилаштво за ратне злочине које се упорно супротставило сваком доказном предлогу одбране, иако по самом Законику би требало да прикупља доказе и за окривљеног. Тужилац [REDACTED] је овде нама рекао једном да када смо предложили [REDACTED] и [REDACTED] да би они били ако пређу границу ухапшени као саизвршиоци. Сада је наше питање зашто би били ухапшени као саизвршиоци уколико нису они тукли ове људе, него је то радио Хусеин Мујановић? Дакле, и зашто би били ухапшени [REDACTED] и [REDACTED] који се не налазе на кривичној пријави Службе за откривање ратних злочина?

На крају шта ми мислимо да се овде догађа. Уколико има некакве одговорности Хусеина Мујановића за оно што се догодило тамо, то би могло да буде због тога што, а тако смо и почели овај поступак негде да је он није пријављивао, да није спречавао и тако даље, дакле по некаквој командној одговорности. Ви знате да Република Србија не суди за ове догађаје и не може зато што је тек 2006. године уведена командна одговорност. Дакле, овде уместо да смо рекли нема командне одговорности, неко други је одговоран за ово, овај који би могао да буде одговоран по командни одговорности ми за то не можемо да га тужимо и уместо да кажемо добро одустаћемо од њега, ми сада правимо ситуацију у којој он директно одговорност има, дакле наређује и некога пребија. Ми мислимо да су вам сведоци оптужбе [REDACTED] и други сведоци овде, [REDACTED], нису говорили истинито о учешћу Хусеина Мујановића. Понављамо да би било јако добро да се позову поново да се испитају на околности како су давали и зашто су давали изјаве са другачијом садржином или бар да погледамо шта се ту догађа. [REDACTED], усудио бих се да кажем, намерно говори неистину, вероватно због свега што му се догодило дајте било кога. Не можете 2016. године рећи полицији „није ме тукао Хусеин Мујановић“, не можете 2017. године рећи Тужилаштву Босне и Херцеговине у амбасади у Београду „Тукао ме [REDACTED] том арматурном шипком“, а онда 2018. године рећи да не знате [REDACTED] и да је то у ствари био Хусеин Мујановић. То није истина.

И ако могу да завршим, пошто сам већ узео довољно времена, није, што би се рекло, није по протоколу али овај човек који се налази овде данас пред нама није зликовац и молимо суд, он се борио на страни, ми смо навијали за једну другу страну, он се борио, онда покажимо да можемо и оне који су се борили против да, који би могли да буду перцепирани овде као непријатељ, да могу да очекују правду у Републици Србији за то сигурно има и основа и свега осталог и сигуран сам да ће ово веће тако и поступити. Хвала вам.

Председник већа: Хвала Вама. Колега Крговић.

Бранилац адвокат Драган Крговић у завршној речи изјави:

Адвокат Драган Крговић: Уважени предсениче, чланови већа, колега [REDACTED] ја нећу да траћим време овог суда, имам само два аспекта, односно две теме које су се наметнуле током извођења доказног поступка, а један се тиче феномен сведока и мењање њихових исказа који се нажалост провлачи кроз свој кроз рад свих судова који се баве ратним злочинима пред бившом Југославијом, почев од Међународног кривичног суда за бившу Југославију, па преко државног суда БиХ, па до овог овде суда. Дешава се почев од предмета [REDACTED], па преко суђења [REDACTED] и других, преко суђења [REDACTED] преко суђења [REDACTED] да сведоци који до тог тренутка причају искрено и детаљно о патњама које су преживели, о начину на који су хапшени, о условима под којима су доведени, начину на који су пуштени и искрено у првом тренутку говоре и именују лица за која сматрају да су одговорни за то, да би како сведоче у предметима своје сведочење у том делу прилагођавали оптужницама и људима који одговарају и који седе на оптуженичкој клупи. То је овде типичан пример који се тиче ових сведока који су говорили о непосредном учешћу Хусеина Мујановића у догађајима у притвору у Храсници. Судска већа зависно од тога како се, од предмета до предмета су заузимала различите ставове. Поједина судска већа су одбацивала такве исказе у целости, тако је било у предмету [REDACTED], у том случају, као код [REDACTED] где су сведоци говорили како је [REDACTED] набијао у [REDACTED] на бајонет муслиманску децу, а [REDACTED] секао главу српским цивилима у [REDACTED]. У тим предметима они су одбацивали такве доказе. [REDACTED] је управо због једног дела таквих сведочења и ослобођен јер судско веће није им поверовало ни чак у онај део за који је могао да им верује. Поједина судска већа су у предмету [REDACTED] приступила на тај начин што су игнорисала сведочење ових сведока. Нигде се не помињу у пресудама, док су поједина судска већа узимала онај део за који су сматрали да то је кад сведок прича о условима под којима је ухапшен, тортуру коју је преживео и детаљно оне људе описује који су му у првом тренутку били на видику и у видокругу. Сматрам да судско веће у овом случају треба да заузме управо такав став јер јесу ови људи, ти људи, то је један феномен који управо баца сенку на рад свих ових судова управо због различитог приступа оваквој врсти сведочења. Ја предлажем да судско веће сагледа кад буде доносило одлуку о Хусеину Мујановићу сагледа све доказе у целости, да не узима појединачна сведочења и да занемари сведочења и [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] у овом делу где они накнадно после 28 година оптужују и директно износе оптужбе на рачун Хусеина Мујановића и мислим да би то било најправедније у овом предмету.

Овде тужилац покушавајући да ефектно поентира рекао да је тај Санџаклија био велики мучитељ. Ви сте видели однос како су сведоци овде оштећени како су гледали, како су се обраћали мучитељу. Да ли је ико од ових сведока, ако је Хусеин Мујановић такав мучитељ као што тужилац тврди, усто, пљуно, викнуо, реко му нешто и назво га са тим, не. Напротив, видели сте [REDACTED] кад је идентификовала Хусеина Мујановића, није ни рекла ни овако, него је рекла „Добар дан Хусо“, ни иронично, ни љуто, него културно и учтиво. Да ли се тако жртва обраћа свом мучитељу? Ја вас молим да имате кад будете оцењивали доказе и видели да ли је таква природа Хусеина Мујановића који захтева, таква да једна [REDACTED] се обраћа културно и учтиво човеку који је наводно, за кога тужилац тврди да је мучио и да је он тај који је држао у притвору, да је он тај који је прозивао у крајњој линији индиректно одговоран.. **01.14.58 (неразумљиво).** То једноставно није истина. Друга ствар, ми смо видели овде

доста сведока који су описивали услове под којима је рађено, Хусеин је опет сведочио нешто о свом раду у аспекту, она чињеница коју ја видим овде Хусеин Мујановић је био лош управник, али то није ратни злочин, због тога је и смењен. То је све што сам имао да кажем.

Председник већа: Хвала Вам лепо. Изволите окривљени Хусеин Мујановић. И Ви можете да скинете ако Вам смета маска.

Оптужени Хусеин Мујановић у завршној речи изјави:

Оптужени Хусеин Мујановић: Добар дан свима и лијеп поздрав. Прихватам завршне ријечи својих бранилаца и желим да поновим да нисам крив ни за једну тачку оптужнице. Ја јесам, уважени суде био једно кратко вријеме управник тог војничког притвора у љето '92., односно пред крај љета, то је негде од краја августа до средине октобра и ту ништа није спорно. Као управник притвора нисам одлучивао ни ко ће да буде ухапшен, ни саслушаван, ни пуштен. Па једноставно то није ни у рату ни у миру улога управника. Одлуке о притварању је доносила надлежна команда, о чему су уважени браниоци говорили, а постоје и изведени докази. У то вријеме једина власт је била војна власт, обзиром да је проглашено ратно стање, па ја мислим да је и у Србији исто тако када се прогласи ратно стање нико се други не пита до војна команда. Притворенике су притварали у притвор, доводили органи безбједности. Не знам треба ли све понављати шта је изведено, јер ја више не знам шта је изведено, а шта није од доказа?

Председник већа: Можете Ви самостално да дајете Вашу завршну реч, али Вас ја подсећам да је бранилац Игњатовић детаљно то оценио, тако да....

Оптужени Хусеин Мујановић: Добро. Те притворенике су притварали и у затвор доводили органи безбједности и они су их и испитивали. Мислим да никада ниједну особу нису испитали у притвору и испред мене, то тврдим главом. Исто су тако постојале одлуке, дакле и о пуштању, односно постоје одлуке о пуштању и видели смо ко пушта те људе из притвора.

Што се тиче услова у притворској јединици, они су заиста били врло чудни, хоћу рећи тешки. Морам поново да кажем да је у Храсници била очајна ситуација. Када сам се враћао из Сплита преко Игмана козјом стазом затекао ме у Храсници огромно смеће, смрад биљног и животињског поријекла, а ко је имао несрећу па да погине од снајпера на првим испред зграде линијама осто би читав дан на сунцу до мрака, када падне мрак онда се покупи тијело.

Што се тиче то да ми се ставља на терет недостатак воде, струје, хране у мањем облику, па забога, па сви знамо да никако није било готово четири године ни воде, ни струје, ни довољно хране у Храсници и у Сарајеву, па не знам да ли се то поткрала грешка тужиоцу да тако нешто каже. Заиста није имало, па то читав свијет зна.

Председник већа: Није говорио о струји, говорио је о недовољној храни и води, о томе је говорио.

Оптужени Хусеин Мујановић: Јесте у оптужници....

Председник већа: И недовољним хигијенским условима.

Оптужени Хусеин Мујановић: Помиње славине неке, само не знам шта је требало ићи њима. А што се тиче тих услова, ако ми дозволите, само кратко?

Председник већа: Изволите само, имате сво време.

Оптужени Хусеин Мујановић: Недавно сам на телевизији видео ријечи, чуо ријечи угледног београдског адвоката [REDACTED]. Каже за вријеме полицијске акције „Сабља“ у Београду били су пребукирани затвори, да су људи спавали по ходницима, на клупама, без хигијене, премлаћивани, у соби два кревета пет људи, и то је имало и воде и струје и није имало граната.

Председник већа: То није тачно. Изволите наставите. То није тачно.

Оптужени Хусеин Мујановић: Онда га треба тужити.

Председник већа: Ја то не знам шта ћете Ви урадити. Изволите наставите.

Оптужени Хусеин Мујановић: Па хтио сам да кажем да само, да нико од надлежних управника није процесуиран, а слобода је била 2003. у Београду, за разлику од нас, па упоређења ради. Сви знају да ја нисам донио одлуке где ће да буде затвор, из простог разлога нисам ни био ни ту, односно у Босни, а камоли у Храсници. Да је неким случајем уважени тужилац отишао у Храсницу па да истражи да ли је истина ово што се прича о мени, сигурно би дошао до других података и могуће да из неке логике није ни отишао на лицу мјеста да види где су биле притворске јединице, и једна, и друга, и трећа и пета, да пита случајне пролазнике и да види је ли тај Мујановић толики злочинац, па ваљда би му неко рекао.

Што се тиче губљења килограма, све је речено, па да не понављам.

Што се тиче последње тачке оптужнице да сам учествовао у наношењу повреда притвореника, то једноставно није тачно. Понављам да никада никога нисам ни ударио, ни наредио. Па људи моји, ја се у животу никад нисам ни посвађао са неким, а камоли да то радим, то ми је тако несхватљиво.

Претпостављам да тужилац има и мој досије обзиром да сам радио у државном органу у Србији. У том досијеу, ако га нема, а требао би га набавити па и то да сагледа моју личност, да ли сам ја уопште човек тог типа. И тамо сам два пута, ако ме сјећање служи, награђен, а једном унапријеђен или сам обрнуто, нисам сигуран. Нема везе, у сваком случају из тог би се досијеа могло видети да ли сам ја икаквим гестом док сам радио у Приштини могао бити неки потенцијални ратни злочинац, а то поготово што сам једне прилике рекао да у мојој породици има око трећина уже и нешто дијелом шире породице све су друге вјере. То нама апсолутно није својствено у породици да се тиме бавимо, да размишљамо уопште уважени суде о томе, а камоли читаво вријеме сам дрхтао на ријечи које је тужилац изговарао. Нисам знао да се ради о мени. Можда нам најбоље одговор на ово што су свједоци говорили да ме не знају, односно да ме познају 2016., 2017. и овамо можда нам најбоље може дати одговор на то питање тужилац...

Председник већа: Немојте прстом показивати ни у кога.

Оптужени Хусеин Мујановић: Извињавам се. Обзиром да немамо више свједока, у случају [REDACTED] свједок [REDACTED] каже: „Да га је тужилац [REDACTED]“

Председник већа: Тај предмет нема никакве везе са овим.

Оптужени Хусеин Мујановић: Упоређења ради да видимо свјedoци...

Председник већа: Не, нису извођени докази на ту тему и оцена доказа у таквом предмету, о том предмету или било којем другом предмету није тема за ово.

Оптужени Хусеин Мујановић: А мени се никад ништа није дозволило да кажем....

Председник већа: Изволите онда, ајте, ако је предмет ██████ значајан за овај предмет...

Оптужени Хусеин Мујановић: Па не дате ми свјedoке, ниједног ми свјedoка нисте дали. Не дате ми раније изведене доказе који су ближе догађају, не дате ми ништа. Па што ми нисте одмах пресудили забога суде? Па требали сте то. Зашто, све више мислим да ми се суди само због имена овде. Ништа не вјерујете мојој одбрани, ништа не вјерујете мени, ништа не вјерујете доказима, па је л' то исправно? У том догађају ██████ тужилац, односно његов свједок, лапсус опет прстом идем, извињавам се, свједок ██████ каже, цитирам: „Да му је тужилац ██████ нудио све и свашта да потврди наводе из оптужнице“. То је одговор зашто ме свјedoци не познају 26 година. Може ли суд донети пресуду само на основу тога шта је рекла једна страна, баш се питам и једва чекам образложење те пресуде.

Ако ме прогласи кривим овај суд за предмет за који нисам био управник аутоматски ослобађате главне кривце. Ја знам да се овде индивидуално мени суди, али вријеме које ће покрити пресуда, а ја нисам био управник, ослобађате оне који су главни кривци, апсолутни кривци. У расправи смо видјели да се помињу четири Хусеина. Мене је бранилац Игњатовић то подсетио из папира, четири су човека са именом Хусеин или Хусо били у љето '92. Видио сам и у изјавама свјedoка да мијешају. Ја сам вам не знајући за то рекао да мене нико не зове Хусо. Рекао сам да ми је испод части дакле ја то не дам да ме зову Санџаклија, а Мујо ме зову и на то сам поносан.

Овде суд мора доћи до одговора да ли се крше моја људска права, поготово што сам прочитао члан 32 став 1 Устава Србије, па ако ми дозволите да га цитирам, каже: „Право на правично суђење значи да свако има право на независан, непристрасан и законом већ установљен суд правично и у разумном року јавно расправи и одлучи о оптужбама против њега“. Имам утисак, а волио бих да гријешим него да постанем најбогатији човијек свијета, имам утисак да цијело вријеме овог суђења суд доказује моју кривицу. Ја бих волио да гријешим јер ми је управо тужилац јако мало постављао питања. Ви уважени суде немате ратног злочинца испред вас. Не дозволите да неко ко није крив буде кажњен. У овом периоду у Храсници ником није било лако, апсолутно никоме, ма како се он звао. И нејасно ми је зашто нису неки моји доказни приједлози прихваћени, а тужиочеви сви, чак и они неовјерени, а о захтеву за акумулатор сам вам рекао да не бих понављао одакле тај папир. Свака пресуда биће неправедна осим ослобађајуће. Стога вас молим, стога понављам да нисам крив и вијећу предлажем да ме ослободи. Хвала вам и извините ако сам шта лоше и несмотрено казао.

Председник већа: Након датих завршних речи **председник већа објављује да је ГЛАВНИ ПРЕТРЕС ЗАВРШЕН.**

Пресуда ће бити јавно објављена дана **06. јула 2020. године у 13 часова, судница 1.**

Довршено.

Записничар

Председник већа-судија